Stijlboek en Leidraad Messcherp Media

Versie januari 2021

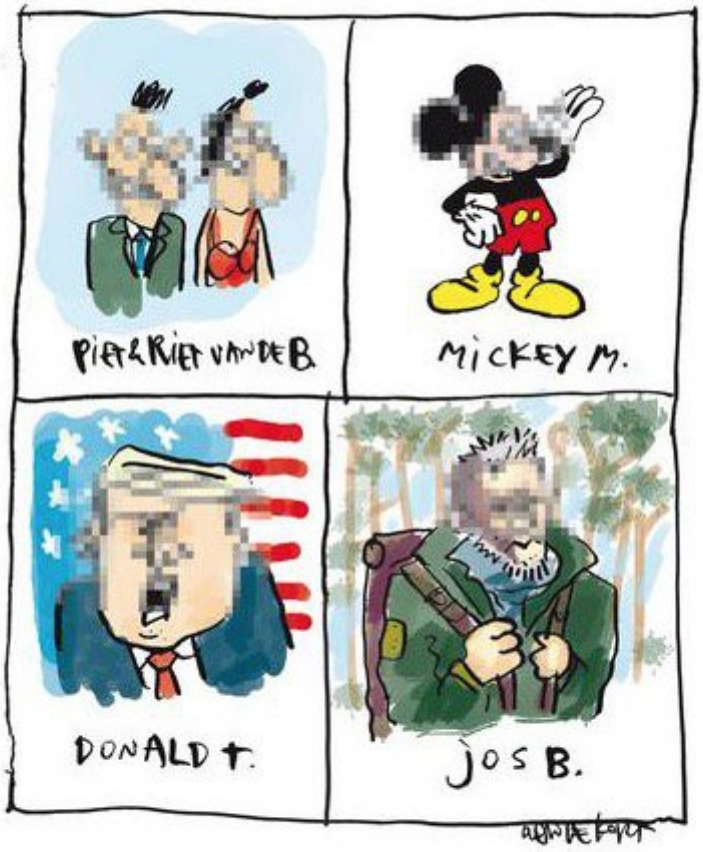

Privacy boven alles

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 “Artikelcriteria”

Hoofdstuk 2 “Bronnen”

Hoofdstuk 3 “Privacy”

Hoofdstuk 4 “Slachtoffers en Storytelling”

Hoofdstuk 1: Artikelcriteria

Elk artikel dat verschijnt op de website www.messcherpmedia.nl moet aan de volgende criteria voldoen:

Layout:

Elk artikel bevat minstens 1 van de verschillende media (foto, fotoslider, video, audio, enz.)

Tekstueel:

Elk artikel bevat minstens één link naar een andere website, of één link naar een site binnen www.messcherpmedia.nl

Journalistiek niveau:

- Menselijk gedrag is niet 'logisch'. Hou daar rekening mee!
- Mensen zijn slecht in onzekerheid. Hou daar rekening mee!
- Het is de taak van de journalist(iek) om te controleren en vragen te stellen. Niet om te (be)oordelen van dader(s) en / of verdachte(n)
- Oordelen en be- en veroordelen is aan de rechter
- Bedenk dat je met je gedachtegang ook fout kan zitten!
- De media zijn geen bron, media maken gebruik van bronnen
- Wees zo integer mogelijk:
  - "Integriteit is de persoonlijke eigenschap, karaktereigenschap, van een individu die inhoudt dat de betrokkene eerlijk en oprecht is en niet omkoopbaar. De persoon beschikt over een intrinsieke betrouwbaarheid, zegt wat hij doet, en doet wat hij zegt, heeft geen verborgen agenda en veinst geen emoties."[1]
  - zoek naar belastend en ontlastend bewijs voor alle betrokkenen
- Gretigheid, sensatie en snelheid zijn uit den boze, snelheid is minder belangrijk. Betrouwbaarheid staat voorop
- Zoek naar belastend en ontlastende feiten van alle verdachten en betrokkenen

1 Wikipedia

Hoofdstuk 3: Privacy

Jos Brech werd in 2018 gezocht na een jarenlange zoektocht naar de dader van de moord op Nicky Verstappen in 1998. De politie gaf in een persconferentie zelf de naam en foto vrij van de verdachte om het publiek te vragen uit te kijken naar de man. Enkele dagen na de conferentie werd hij in het buitenland opgepakt. Vele media pasten de berichtgeving aan: Jos Brech werd Jos B. Waarom verkortte zij zijn naam, terwijl dat ervóór niet gebeurde. En waarom deden andere media dat niet?

NOS:

Jos Brech en zijn privacy

23 augustus 2018 – Journalistieke keuzes

Bij de NOS zijn veel reacties binnengekomen op onze berichtgeving over de zaak Nicky Verstappen en dan met name op het voluit noemen van de naam van verdachte Jos Brech en het laten zien van foto's en video's van hem. Heeft Jos Brech geen recht op bescherming van zijn privacy, vragen veel mensen zich af? Hoofdredacteur Marcel Gelauff geeft een toelichting:
"Op de redactie is het uitgangspunt dat we de privacy beschermen tenzij…

In de praktijk hanteren we daarom de richtlijn: een verdachte van een strafbaar feit of iemand die is veroordeeld, wordt niet herkenbaar in beeld gebracht en alleen aangeduid met voornaam/initialen. Dat doen we omdat we privacy belangrijk vinden en omdat we als nieuwsredactie geen verlengstuk van politie en justitie (willen) zijn.

Op dat uitgangspunt zijn echter allerlei uitzonderingen, want met de afspraak dat we privacy beschermen kom je er niet in alle gevallen uit:

<u>Het is meer dan ooit een besluit per gebeurtenis en moment</u>

- Het onherkenbaar maken moet zin hebben en voor u als ons publiek logisch zijn. Bijvoorbeeld als justitie de naam en foto van een verdachte op grote schaal openbaar maakt (zoals in dit geval live op televisie tijdens het NOS Journaal gebeurde) dan valt er geen privacy meer te beschermen. Hetzelfde geldt als het iemand uit een land betreft waar heel anders met privacy wordt omgegaan dan in Nederland. Als een Amerikaan op elke voorpagina staat in de USA dan is het zinloos als wij een zwarte balk aanbrengen.
- Als het een bekend iemand betreft, kan onherkenbaar maken snel potsierlijk worden. Bijvoorbeeld een oud-premier is met zijn auto tegen een paal gereden. Of de burgemeester van een grote stad of CEO van een bedrijf wordt verdacht van fraude.
- Betrokkene kan zelf de publiciteit zoeken of geen bezwaar hebben tegen herkenbaar in beeld komen. Bijvoorbeeld de militair Marco Kroon.
- Het beschermen van de privacy van iemand kan anderen onbedoeld in het verdachtenbankje plaatsen. Bijvoorbeeld: als een wethouder van een strafbaar feit wordt verdacht zullen we zijn/haar naam wel noemen, omdat we anders de andere wethouders in die gemeente impliciet als verdachte aanmerken.
- Een gebeurtenis kan zo schokkend zijn, dat we het maatschappelijk belang van het zo breed mogelijk informeren van ons publiek belangrijker vinden dan het beschermen van de privacy van betrokkene.

Zoals bij een (grote) aanslag, een moord op een bekend persoon etc. Bijvoorbeeld Volkert van der Graaf (Pim Fortuyn) of Karst Tates (aanslag met zijn auto tijdens Koninginnedag in 2009).

In het geval van Jos Brech waren twee factoren doorslaggevend bij het besluit met zijn volledige naam en zijn beeltenis over hem te berichten:

- Zijn privacy was al geschonden door justitie. Er viel niet zo veel meer te beschermen.
- De maatschappelijke impact van deze moordzaak vonden we zwaarder wegen dan zijn privacy.

We hebben op de redactie wel afgesproken dat we zijn naam en beeltenis maar beperkt en gedoseerd zullen weergeven. Dus geen grote foto`s van hem in de schermen in de studio achter de presentator bijvoorbeeld en zijn naam gebruiken we wel, maar ook synoniemen als verdachte.

En als hij over een paar dagen zou worden aangehouden, kan het heel goed zijn dat we onze afweging herzien. In onze discussies op de redactie over privacy komt vaak naar voren, dat internet en sociale media onze afwegingen op dit punt lastiger maken, want daar gaan namen en beeldmateriaal steeds sneller rond. Bovendien zijn politie en justitie ook steeds ruimhartiger, zie een programma als Opsporing Verzocht.

Dat laat onverlet dat we steeds zelf als NOS-redactie vanuit onze journalistieke maatstaven en verantwoordelijkheid als publieke omroep een afweging maken, maar het zijn wel ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden. Elke nieuwsaanleiding is anders, leert de ervaring. De geschetste ontwikkelingen maken het onmogelijk om een algemene, strakke regel over privacybescherming te volgen. Bij besluiten over wel of geen privacybescherming speelt de maatvoering een belangrijke rol. Het is meer dan ooit een besluit per gebeurtenis en moment.

Er is overigens geen wettelijke verplichting om namen en beeltenissen van verdachten af te schermen. Het is een journalistieke gewoonte die in andere landen, België of de USA bijvoorbeeld, heel anders wordt beleefd."

NOS: Waarom noemen we Jos B. niet (meer) bij zijn volledige naam?

Michael de Smit

Vrijwel alle media schrijven vandaag een verantwoording over hun keuze om Jos B. - de verdachte in de zaak Nicky Verstappen - niet (meer) bij zijn volledige naam te noemen.

Ook krijgt hij vanaf nu vaak een zwart balkje voor zijn ogen. Ook de NOS maakt hem onherkenbaar. Maar niet alle media hanteren hetzelfde beleid en de één gaat weer verder dan de ander. Zo plaatste RTV Noord deze tweet:

RTV Noord @rtvnoord
Met de aanhouding van Jos B. is het niet meer noodzakelijk om zijn naam en herkenbare gezicht te publiceren. RTV Noord respecteert het recht op privacy van de verdachte, en heeft een aantal Tweets verwijderd, Facebookposts herschreven en foto's aangepast waarop B. herkenbaar was.

RTV Noord verandert dus met terugwerkende kracht publicaties omdat B. nu niet meer gezocht wordt. Aan de andere kant van het land hanteren ze weer een heel ander beleid. L1, de regionale omroep van Limburg, verandert niets, laat zijn naam en foto's gewoon zien en blijft dat ook doen.

"Met als belangrijkste argument dat we niet roomser dan de paus willen zijn", aldus hoofdredacteur Leo Hauben.

Op de website zegt Hauben zelfs: "Het is potsierlijk om over Jos B. te schrijven en tegelijkertijd alle archiefbijdragen en -foto's met zijn volledige naam in de lucht te houden. Het argument dat je vanaf nu met de afkorting Jos B. de privacy van iemand wil beschermen, slaat nergens meer op."

Deze twee verschillende reacties tekenen volgens Marcel Gelauff, hoofdredacteur van de NOS, het dilemma van de moderne journalistiek. "Ieder medium maakt zijn eigen afweging. Als je die goed beargumenteert, dan kun je de keuze uitleggen aan je publiek."

De NOS kiest ervoor om na de arrestatie van Jos B. niet meer zijn volledige naam te gebruiken. Toch worden eerdere berichten met de volledige naam en beeltenis van de verdachte niet aangepast, zegt Gelauff.

"Dat vind ik principieel onjuist. Je moet terug kunnen vinden hoe iets oorspronkelijk gepubliceerd is. Dat is ook voor later onderzoek belangrijk."

Deze verantwoording staat op de website van de NOS om het publiek te informeren. Toch komen er nog enkele tientallen mailtjes van het publiek binnen. Veel mensen vinden de keuze om terug te gaan naar Jos B. moeilijk te begrijpen, inconsequent of niet nodig.

Hart van Nederland:
Waarom wij Jos B. niet meer bij zijn volledige achternaam noemen

Veel kranten,websites en tv-programma's hebben er voor gekozen, nu Jos B. gepakt is, om zijn achternaam niet meer te noemen en zijn foto onherkenbaar te maken. Toch zijn er ook media die zijn foto en achternaam gewoon blijven gebruiken.

In de Volkskrant heet hij Jos B. In Trouw staat vanmorgen eerst nog zijn hele naam, maar later wordt het ook daar Jos B. In de Telegraaf en het AD is het anders, daar staat zijn hele naam en zijn de foto's nog steeds paginagroot te zien.

Meestal wordt een verdachte onherkenbaar gemaakt, vanwege de privacy en omdat zijn schuld nog niet vaststaat. Het herkenbaar tonen gebeurt meestal alleen als justitie de hulp van het publiek inroept, bijvoorbeeld als de verdachte voortvluchtig is. Zo kijkt de politie er in dit geval ook tegenaan. Zij wegen de privacy van B. af tegen de nood om deze man op te pakken.

Door de jaren heen zijn veel criminelen eerst herkenbaar in de media gebracht, die later weer onherkenbaar werden gemaakt. Bijvoorbeeld Bonnie en Clyde, het Nederlandse misdaadduo dat een serie roofovervallen pleegde, of Mohammed B., de moordenaar van Theo van Gogh. Maar soms gebeurt dat ook niet, zoals bij Willem Holleeder. Alle gevallen zijn uniek en nieuwsredacties maken steeds hun eigen afwegingen.

Wat vindt Nederland?

Ongeveer de helft van de media kiest ervoor om Jos B. bij zijn volledige naam te noemen. De andere helft doet dat niet. Maar wat vindt Nederland er eigenlijk van?

Verreweg de meeste van de 1700 deelnemers, 88%, vindt dat het zinloos is om een verdachte nadat hij is opgepakt weer onherkenbaar te maken. Op internet is het tenslotte allemaal met 1 muis-klik terug te vinden.

9% vindt toch dat de media als een verdachte eenmaal is opgepakt diens privacy zwaarder moet laten wegen en zijn afbeelding moet blurren en alleen nog maar diens initialen moet gebruiken.

Veel mensen vinden sowieso dat verdachten met naam en toenaam genoemd mogen worden. 80% van Nederland vindt dat verdachten van zware misdrijven geen recht op privacy hebben. 18% vindt het wel belangrijk dat de privacy van verdachten gewaarborgd wordt.

AD:

Waarom schrijven wij Jos Brech en niet Jos B.?

Sommige nieuwsmedia hadden het tot gisteren over Jos Brech, en vandaag over Jos B. Wat doen wij?

Hans Nijenhuis 27-08-18,

Het AD en de daarmee samenwerkende regionale titels hanteren voor ethische en taalkundige kwesties een Stijlboek. Daarin is vastgelegd hoe we als redactie de dingen doen. Het is een leidraad, geen dictaat voor de eeuwigheid: het Stijlboek wordt regelmatig bijgeschaafd en aangepast.

Over verdachten staat in dat Stijlboek dat we die bij voorkeur noemen met hun voornaam en initiaal van de achternaam. Doel is hun privacy te beschermen. Immers: een verdachte is onschuldig, totdat de rechter heeft uitgesproken dat hij of zij schuldig is. De publiciteit zélf moet geen veroordeling worden. Tot het oordeel van de rechter noemen we een verdachte ook geen dader, verkrachter of moordenaar. Een uitzondering hierop is de situatie dat de verdachte een bekentenis heeft afgelegd, of als tv-/videobeelden overduidelijk laten zien wie de dader is.

In enkele gevallen kan de verdachte wél met volledige naam worden genoemd. Namelijk als het Openbaar Ministerie of de politie de naam vrijgeven en actief verspreiden, bijvoorbeeld met het doel het publiek te betrekken bij de opsporing. Dit was het geval bij Jos Brech. En dat heeft trouwens gewerkt: een Nederlander in Spanje die de berichten uit Nederland had gehoord en de foto's had gezien, waarschuwde de Spaanse politie.

Nu is Brech in hechtenis genomen, opsporing is niet meer nodig. Hij is weer verdachte, dus zouden we terug kunnen gaan naar de regel: initialen. Maar er is nog een tweede uitzondering bij welke verdachten met naam worden genoemd. Als het bekende mensen zijn, en het potsierlijk wordt om hun naam af te korten. Bijvoorbeeld als het gaat om de politicus Geert W. of de crimineel Willem H. Jos Brech is nu zo bekend dat er weinig privacy meer te beschermen is. We gaan dus niet nu krampachtig terug naar B. Iedereen weet wie Brech is en waarvan hij wordt verdacht.

Hans Nijenhuis
Hoofdredacteur AD

NRC:

Media verdeeld over noemen achternaam Jos B.

Waarom wordt Jos B. in sommige media wél en in andere media niet met achternaam genoemd?

Lineke Nieber 27 augustus 2018

Camera's staan op de toegangsweg naar de commune waar Jos B. verbleef. Foto ANP/Jasper Juinen

Hoe noem je een verdachte? En breng je die in beeld?

Verreweg de meeste nieuwsmedia maakten afgelopen week van Jos B., de verdachte in de zaak rondom Nicky Verstappen, niet alleen zijn voornaam bekend. Zij publiceerden tegen de gewoonte in óók zijn achternaam en plaatsten herkenbare foto's.

Na zijn aanhouding zondag is dat anders. De NOS spreekt sinds maandagochtend van 'Jos B.' Net zoals onder meer *Trouw, de Volkskrant* en RTV Noord, de regionale radio- en tv-zender in Groningen.

Trouw redeneerde aanvankelijk dat het „irreëel" was om de privacy van de verdachte te beschermen. Zijn naam was volgens de krant al lang en breed bekend. Daarnaast was er „het opsporings-argument", aldus Trouw-hoofdredacteur Cees van der Laan. De politie riep hulp in, vroeg de naam en foto van de verdachte te verspreiden. Aan die hulpvraag wilde de krant gehoor geven.

De NOS, zegt hoofdredacteur Marcel Gelauff, is géén verlengstuk van justitie. „Maar we zijn ook niet het tegenovergestelde: het dient geen doel om breder maatschappelijk belang dwars te zitten." Volgens Gelauff

stond de NOS-redactie aanvankelijk voor een voldongen feit: in de live-uitzending van de persconferentie maakte de politie de naam en afbeelding van de verdachte bekend. „We vonden het kunstmatig om daarna ineens van ‘B.’ te spreken.”

Dat het volgens de politie om een „100 procent match” ging, speelde mee, zegt Gelauff. „Als er twijfel was geweest over de betrokkenheid van de verdachte, als er voor 50 procent zekerheid was, dan hadden we zijn naam vermoedelijk niet genoemd.”

Nu de nieuwswaarde afzwakt, vindt Gelauff, moet de privacy van Jos B. weer zwaarder wegen. „Als je zo’n keuze wil herzien, dan is zijn aanhouding een logisch moment.”

De Telegraaf heeft altijd de volledige naam genoemd en zal dat voorlopig blijven doen. Hoofdredacteur Paul Jansen: „Mij ontgaat de logica totaal. Eerst noem je een week lang zijn naam, en dan wil je zijn privacy beschermen? Zinloos.” Voor het *AD* geldt hetzelfde: „We gaan niet nu krampachtig terug naar B. Iedereen weet wie hij is en waarvan hij wordt verdacht”, aldus hoofdredacteur Hans Nijenhuis.

Maar wat doe je dan met het online archief? Daar komen lezers beide varianten tegen. De NOS zal oude stukken en uitzendingen niet aanpassen. „Het archief is heilig”, zegt Gelauff. „We gaan de geschiedenis niet herschrijven.” Trouw heeft daarover nog geen beslissing genomen.

De redactie van RTV Noord heeft wel artikelen aangepast. „We wilden meehelpen met zoeken, zo simpel is het. En van opsporen is nu geen sprake meer”, zegt eindredacteur Richard Klunder. Ook zijn tweets verwijderd. Over foto’s kwam een zwarte balk. „Jos B. is nu een verdachte als ieder ander.”

NRC noemt sinds vorige week woensdagmiddag alleen de initialen van Jos B. – daarom staat ook in dit artikel de achternaam van B. niet vermeld. Kort na de mededeling van de politie over de DNA-match verscheen de naam van de verdachte voluit op de site. Na enkele uren werd dat aangepast, sindsdien wordt de naam van B. niet genoemd. „Wij zijn bijzonder terughoudend bij het plaatsen van de naam van iemand die vooralsnog enkel verdacht is’’, aldus hoofdredacteur Peter Vandermeersch. ,,We willen geen verlengstuk zijn van de staatsmacht, zo staat uitdrukkelijk in onze NRC-code. En laat ons nooit vergeten dat iemand onschuldig is tot het tegendeel is bewezen.”

NU.nl:

Redactieblog: Waarom we voortaan de naam Jos B. hanteren

Gepubliceerd: 27 augustus 2018 22:31 Laatste update: 28 augustus 2018 12:02

Nu Jos B., verdachte in de zaak-Nicky Verstappen, zondagavond is aangehouden in Spanje, is het voor ons niet langer van belang zijn volledige naam en foto op te nemen in onze berichtgeving. Daar is alleen wel wat aan voorafgegaan. Vorige week woensdag werd duidelijk dat B., twintig jaar na de dood van Nicky Verstappen (11), hoofdverdachte is in de langlopende moordzaak. Het Openbaar Ministerie kon een verdachte aanwijzen. Diezelfde verdachte moest alleen nog wel gevonden worden.
Daar had de politie de media bij nodig. Justitie besloot de volledige naam van de verdachte vrij te geven. Een besluit van de hoofdofficier, die een afweging moet maken tussen de ernst van het delict en de privacy van de verdachte.
Tijdens een drukbezochte persconferentie, live op televisie en online breed te volgen, werd de bescherming van de privacy van Jos B. van ondergeschikt belang.

Op de redactie leidde dit tot een gevoel van ongemak. De volledige naam? Plus foto? Normaal hadden we in onze verslaggeving van deze persconferentie voor de 'initialenregel' (voornaam en eerste letter achternaam) gekozen. Een gebruikelijk uitgangspunt als we schrijven over Nederlandse verdachten en daders. Privacy is immers een groot goed. Maar we maakten een uitzondering.

De vraag of we daar goed aan hebben gedaan, ligt voor ons nog steeds op tafel. Het gevoel van ongemak is niet weg. Op het moment zelf leek het ons onmogelijk de privacy van Jos B. te kunnen beschermen. De persconferentie was nota bene op onze eigen voorpagina te volgen.

Ook het belang om ons publiek zo volledig mogelijk te informeren in een zaak met veel maatschappelijke impact voelde groot. Maar was het belang dit keer dan echt groter dan bij een andere zaak met net iets minder media-aandacht (en dus minder impact)?

Zijn we een verlengstuk van politie en justitie geweest? Ja. Ook realiseren we ons dat we de verdachte, door hem te anonimiseren, niet ineens zijn privacy teruggeven. We moeten nu afwegen of we dit in uitzonderlijke gevallen blijven accepteren of niet. Wat vaststaat is dat de privacy van Jos B., nu hij is opgepakt, zeker niet meer van ondergeschikt belang is. Daarom schrijven we voortaan Jos B. in plaats van zijn volledige naam.

NUjij-reacties

REACTIES OP NU.NL:

Welkom bij NUjij! Hier kun je discussiëren over het nieuws, vragen stellen en inhoudelijk bijdragen aan artikelen. Lees vooral even **onze huisregels**.

Reacties met een link moeten altijd eerst worden goedgekeurd door een redacteur.

De storing op NUjij is **verholpen**. Het is dus weer mogelijk om NUjij te gebruiken op je telefoon / tablet. Excuses voor het ongemak!

build

Reacties die de volledige naam van de verdachte noemen, worden verwijderd.

•

1 uur geleden
Waarom dan wel Klaas Otto? Dat is dan iets wat ik niet begrijp.

1 uur geleden
Ik ben het er helemaal mee eens! We zeggen toch ook Willem H. Ipv Willem Holleeder?

3 uren geleden
Het is goed dat jullie als redactie hierover nadenken en niet als verlengstuk van het openbare ministerie handelen.
Immers het vrijgeven van de naam en beelden door justitie KAN geweld doen aan het te volgen proces. Ik mag hopen dat hiermee de werkelijke dader ook opgepakt is, echter gezien de tijdsdruk en de media druk die is ontstaan kunnen politie en justitie onder dergelike druk ook fouten maken. Dat zou niet de eerste keer zijn en deze gang van zaken is uiterst merkwaardig. 2 dagen voor de datum van verjaring, onder grote media aandacht, en dan binnen enkele dagen de verdachte te hebben gevonden geeft wel te denken. Maar als hij schuldig is mag ik hopen dat hij nooit meer een boswandeling kan maken

7 uren geleden
Heeft de redactie de meningen nodig om in een volgend geval net zo te handelen vraag ik me af.

De naam was vrijgegeven door de officier van justitie en nieuws sites waren vrij te handelen vanaf dat moment of de volledige naam gepubliceerd mocht worden of niet.

Als men als nieuws site het recht wil doen spreken handelt men naar de wens van de officier van justitie deze naam volledig te publiceren.

Wat de nieuwslezer hiervan vind is van ondergeschikt belang aangezien het maatschappelijk belang boven dat van eigen belang wordt gesteld vanuit justitieel oogpunt.

Wil je als nieuws redactie een punt maken dan moet je er juist geen punt van maken zijn naam volledig te publiceren.

Een nieuws site is een verlengstuk van de justitie in deze en daarbij is maar één ding van belang en dat was deze man zo snel mogelijk op te pakken ook al moet dat met naam en toenaam en foto in de publicatie komen.

7 uren geleden
Hoe zit dit eigenlijk na de mogelijke veroordeling van Jos B. Wordt zijn naam en foto dan weer weergegeven in berichten?

Nu spreekt de media ook over Joran van der Sloot, Marc Dutroux, Willem Holleeder, Volkert van der Graaf, Mohammed Bouali, Benno Larue (die alweer 4 jaar vrij is)

Redactie
7 uren geleden

Dag Bjorn, dank voor je vraag. We hanteren de regel voor zowel (Nederlandse) verdachten als daders. Jos B. blijft dus Jos B. Op deze regels bestaan echter wel uitzonderingen, zoals bij 'bekende' personen en mensen die zelf in de openbaarheid zijn getreden. Hier is Willem Holleeder een goed voorbeeld van.

6 uren geleden
Dank je voor de uitleg, duidelijk!

8 uren geleden
Best redactie, waarom is er eigenlijk nooit gekozen om wel zijn foto te laten zien, maar gewoon Jos B. te gebruiken? Vanuit justitie en media gezien? Het gaat toch uiteindelijk om zijn herkenbaarheid niet zozeer om zijn volledige naam? Persoon die hem herkent, hoeft namelijk niet per se de naam te hebben.

Redactie
7 uren geleden
Bedankt voor je bijdrage DBerge! Wat ons betreft schendt het gebruik van de volledige naam én foto de privacy van een verdachte. Wij moeten nu afwegen of we dit in uitzonderlijke gevallen blijven accepteren of niet.

5 uren geleden
Dit was niet mijn vraag. Mijn vraag was, waarom er van te voren niet de keuze is gemaakt om alleen een foto te gebruiken (dus zonder volledige naam)?

8 uren geleden
persoonlijk vind ik dat u meet met 2 maten, en ook uw geloofwaardigheid aangaande uw uitspraak over "ongemak" komt enorm in het geding. Als u het echt zo ongemakkelijk vind zoals u nu doet overkomen had het u gesierd om sowieso zijn naam en beeltenissen niet te gebruiken. Immers was er genoeg andere media die dit wel deden, als u dan principes heeft dan gelden deze toch altijd en niet alleen wanneer het u gelegen komt. Uw handellen getuigd nu anders, en dat komt niet alleen hypocriet over dat is het gewoon. Dat is trouwens uw goed recht, het is immers uw website. Maar in mijn ogen slaat uw handellen kant noch wal, immers weet iedereen in Nederland de voledige naam van Jos B. en is ook zijn beeltenis bekend. Kortom leuk hoor het braafste jongetje van de klas willen zijn maar uw streeft uw doel ruimschoots voorbij en daarmee komt uw geloofwaardigheid als serieuze media wat mij betreft nog verder in het geding. Jammer dit was niet nodig.

8 uren geleden
Nu.nl handelt correct. Justitie heeft besloten de volledige naam vrij te geven, dan kun je als medium ook weinig anders dan hierin te volgen. Maar nu de man is opgepakt en vastzit, heeft het geen zin om zijn volledige naam te blijven publiceren. Nu geldt het beleid om verdachten alleen met voornaam en initiaal van de achternaam te noemen gewoon weer.
Want Jos B. is op dit moment nog steeds verdachte, hij is nog niet veroordeeld.

5 uren geleden
Kan wel "politiek" correct zijn, maar het is volstrekt zinloos aangezien iedereen de man met naam en toenaam kent. Het mom van privacy slaat dus in ieder geval nergens op. Het balkje en de naam afkorting dienen nergens meer toe.

8 uren geleden
Opnieuw is de privacy van een al of niet vermoedelijke verdachte belangrijker dan de privacy van slachtoffers en zijn/haar verwanten. Deze laatsten worden wel met naam en toenaam, foto's enz. breeduit in de media getoond. Meestal of ze het willen of niet.

8 uren geleden
De man wist dat hij verdacht zou gaan worden, en heeft er vervolgens zelf voor gekozen te vluchten. Daarbij neem je voor lief dat je gezocht gaat worden, en dus je privacy inlevert.Als alternatief had hij zich aan kunnen geven en anoniem kunnen blijven. Eigen keuze dus.

8 uren geleden
Ik snap het ongemakkelijke gevoel, maar is het zinvol, daar iedereen zijn volledige naam nu toch al kent? Het doet me denken een de moord op Pim Fortuyn waarin de media maandenlang nog steevast "Volkert van der G." bleef zeggen hoewel heel Nederland al 1 dag na de moord zijn volledige naam al wist. Maar ja, waarom spreken we in de media dan ook niet over Heineken ontvoerder Willem H.? Natuurlijk weet iedereen waar die H. voor staat, maar ja, dat weten we van die B. nu ook, en ja, ook meneer H. heeft recht op privacy ook al heeft hij als "knuffelcrimineel" veel naam gemaakt. En hadden we ook niet over Geert W. moeten spreken in de rechtszaak over "minder Marokkanen"? Als de naam van Jos B. nu nog niet bekend was, had ik het begrepen, maar nu... :-/

8 uren geleden
Dan lijkt het mij ook van belang om de oudere publicaties even aan te passen.

8 uren geleden
Volslagen belachelijk en ongeloofwaardig. Hein de Kort maakte dit in zijn cartoon in het Parool vandaag wel heel erg duidelijk.

9 uren geleden
Zo lang sprake is van een verdachte hoort Jos B als een verdachte te worden behandeld totdat schuld door een rechtbank als bewezen wordt geacht. Privacy is cruciaal voor een verdachte, want mocht de verdachte alsnog worden vrijgesproken moet hij/zij zijn of haar normale leven weer kunnen oppakken, dat is nu niet meer mogelijk. Ik vind dit dus een kwalijke zaak van nu.nl. Justitie wordt als argument naar voren geschoven maar dat vind ik te gemakkelijk. De redactie van nu.nl had moeten beseffen dat de (emotionele) druk van publieke opinie hier een belangrijke rol speelde. Ook zonder volledige naamsvermelding had Jos B opgepakt kunnen worden op basis van foto herkenning. Getuigen in de omgeving waar Jos B zich ophield hadden al aangegeven dat ze Jos B hadden herkend. De noodzaak van naamsvermelding acht ik derhalve niet aannemelijk. Nu.nl en justitie hebben onder druk van de publieke opinie emotie boven rationele argumenten laten prevaleren, ik hoop dat nu.nl hier lering uit trekt.

5 uren geleden
Je maakt hierin een fout. Middels DNA is onomstotelijk vast komen te liggen dat deze persoon schuldig is aan moord. Hij is in dit geval geen verdachte meer. Dat de officier van justitie zijn naam heeft vrijgegeven was omdat deze man voortvluchtig was, door in het nieuws te brengen hoe deze man eruit zag en heette zorgde men ervoor dat hij sneller herkent en gepakt zou gaan worden. In dit geval vervalt elk beroep op privacy en dient een maatschappelijk belang dat van persoonlijk belang. Nieuws sites als Nu hebben meegeholpen aan het al dan niet opsporen van deze voortvluchtige.

9 uren geleden
Ik vind dat jullie prima gehandeld hebben. Politie maakte hem ook met foto en volledige naam kenbaar. In dit geval zagen we de kracht van internet. Iemand die van dit geweldsdelict verdacht wordt mag in mijn ogen genoemd worden. Ook is het goed hem nu als Jos B. te noemen aangezien we hem niet mogen veroordelen totdat een rechtbank dit doet.

9 uren geleden
Als je goed zoekt, kun je van iedere verdachte wel de achternaam vinden op internet. Dat is bij Jos B. niet anders. Jullie hebben er goed aan gedaan om de politie hierbij te helpen, zodat ze deze man zo snel mogelijk hebben kunnen pakken.

9 uren geleden
Dat betreft een drogreden.

9 uren geleden
Waarom zou je iemand niet gewoon bij zijn naam noemen als iedereen die naam allang kent.
Je kan iemands privacy niet meer beschermen met alleen een initiaal, als die privacy niet meer bestaat. Het AD geeft tenminste een steekhoudend argument om hem wél bij zijn naam te noemen.

9 uren geleden
Uit dagblad de Limburger: Waarom niet Jos B.? Hoewel andere media voor Jos B. kiezen, blijft De Limburger de verdachte van de moord op Nikky Verstappen met naam en toenaam noemen. Sinds politie en justitie vorige week woensdag tijdens een live op tv uitgezonden persconferentie bekendmaakten op zoek te zijn naar (Jos B.) uit Simpelveld, is zijn beeltenis permanent te zien. De Limburger hanteert de lijn dat de privacy van verdachten wordt beschermd, zolang dat relevant en noodzakelijk is. Dat is in deze zaak niet meer het geval. Bjorn Oostra Hoofdredacteur De Limburger

10 uren geleden
Heeft dit niet gewoon met de gerechtelijke procedure te maken? Als de media zijn volledige naam zou blijven gebruiken zou dat ten onrechte zijn en ervoor kunnen zorgen dat de strafmaat verminderd wordt. Vandaar dat alle media hier nu voor kiezen, waarschijnlijk op verzoek van de hoofdofficier van justitie. Is meer een vraag dan een stelling, weet iemand dit?

9 uren geleden
Dat heeft niets met de strafmaat te maken, maar gewoon met de privacy van de verdachte. Een verdachte is immers niet per se schuldig, maar als je naam tot in lengte van dagen in verband wordt gebracht met een misdrijf dan kun je daar lang (wellicht zelfs je hele leven) last van houden. Het kromme van deze zaak is dát de volledige naam van Jos B. (inclusief foto's en filmbeelden) al lang op internet staan, dus door nu terug te vallen op initialen (en ineens een balk voor zijn ogen te plaatsen) krijgt Jos B. zijn privacy niet ineens terug. Het is immers niet alsof het publiek de achternaam van Jos B. ineens vergeten is. De redactie hoeft zich ook niet te kwellen met de vraag of ze de initialen hadden moeten gebruiken. Die keuze heeft de politie namelijk gemaakt, niet de media. Door te kiezen voor deze publiciteit moet justitie overigens wel erg zeker van zijn zaak zijn. DNA alleen is namelijk niet voldoende voor een veroordeling, dus er moet aanvullend bewijs zijn.

9 uren geleden
(Gewijzigd) Het is natuurlijk wel zo dat alle artikelen die nu nog verschijnen over Jos B. minder makkelijk te vinden zijn bij het googlen naar zijn volledige naam. Misschien dat dit een belangrijke reden is?

Redactie
8 uren geleden
Bedankt voor je bijdrage Paul_de_Vries88! We zijn niet verplicht om namen en foto's van verdachten af te schermen, maar het is een traditioneel journalistiek gebruik om de 'initialenregel' te hanteren als we schrijven over Nederlandse verdachten en daders. Omdat we privacy belangrijk vinden en geen verlengstuk van de politie willen zijn. Daar bestaan wel uitzonderingen op, zoals bij 'bekende' personen en mensen die zelf in de openbaarheid zijn getreden.

10 uren geleden
schijnheiligheid ten top, en vals gevoel van privacy!, dat is het, nu opeens jos B en een balkje voor zijn kop!, heeft nu geen zin meer, wel dan??, hoe je het ook nu went of keert, iedereen weet wie hij is, en hoe hij er uit ziet!. laat nu maar gewoon zijn kop zien, en schrijf zijn naam nu maar gewoon, want....

8 uren geleden
...? In slaap gevallen tijdens het typen?

10 uren geleden
Gisteren was er bij de nos ook plotseling een balkje verschenen. Ach hij is al bekend maar de reden is duidelijk.

10 uren geleden
Mooi en helder stuk! Blijf altijd nadenken over de noodzaak van privacyschending en over de impact van de toon van artikelen. Media hebben invloed, en een goed voorbeeld helpt om goed te volgen...

10 uren geleden
Wat ik wel heel bijzonder vind is dat de privacy van de dader altijd in acht wordt genomen en dat van het slachtoffer totaal niet. Zou de redactie eens uit willen leggen hoe dit zit ? Kan me voorstellen dat de privacy van het slachtoffer zelfs nog belangrijker is.

10 uren geleden
Zolang de verdachte nog niet veroordeeld is, is hij volgens de wet nog niet de dader. In theorie, al is die kans behoorlijk klein in dit geval (gezien het bewijs), kan een verdachte uiteindelijk nog vrijgesproken worden en dan is hij onschuldig aan hetgeen hem ten laste is gelegd. Stel jij wordt onterecht opgepakt wegens een moord, dan wil je ook niet met naam & toenaam in de media staan, zeker als later blijkt dat je onterecht opgepakt bent.

5 uren geleden
Je betoog snap ik helemaal en ben ik het ook volledig mee eens. De vraag blijft waarom slachtoffers altijd wel met naam en toenaam genoemd mogen worden kan me voorstellen dat zij in veel gevallen ook anoniem wensen te blijven. Het gaat daarbij ook om de feiten en niet niet om de persoon de naam van het slachtoffer toeveogen voegt niets toe aan de nieuwswaarde.

10 uren geleden
Ik wil even melden dat ik me zeer ongemakkelijk voel bij het feit dat Jos B. gewoon Jos B. genoemd wordt. Groet, Jos Baart

10 uren geleden
Maar wel Marc Dutroux, Willem Holleeder, Volkert van der Graaf

10 uren geleden
Volkert vd G stond er altijd in de Nederlandse kranten, niet in de Belgische, daar werd het beestje gewoon bij de naam genoemd.

10 uren geleden
ook zijn al die personen inmiddels veroordeeld en is hun schuld in een rechtszaak vast komen te staan.

11 uren geleden
Ik snap alleen niet waarom ze in de landen om ons heen niet zo hypocriet met de namen om hoeven gaan. Laat ik voorop stellen dat anonimiteit een veel sterker en gevaarlijker wapen is dan een vuurwapen en we geven dit wapen gratis weg aan alle criminelen. Voorbeeld is Henk en Jolanda, die na jaren peperdure therapie weer gewoon op de oude oplichters voet verder gingen.Na de publieke schandpaal is het in één klap afgelopen. Elk hotel kent ze nu.

11 uren geleden
Inderdaad. Nederland is wat dat betreft een betuttelend land. Slachtoffers worden met zelfs bijna de adresgegevens vernoemd, alleen het telefoonnummer ontbreekt soms terwijl iemand waarvan de DNA op Nicky gevonden (Kans 1 op de miljard dat het iemand anders is) moet ineens Jos B. worden genoemd. Volstrekt hypocriet. Wat het DNA betreft. De wet moet heel snel aangepast worden en er moet een verschil gemaakt worden tussen DNA wat je zo kan verliezen, en DNA die je niet zomaar achter kan laten maar er een

bewuste actie aan vooraf moet gaan om die te verliezen. Dat komt er niet zomaar terecht. Indien het laatste gevonden wordt .. heel zwaar laten meetellen zodat de verdachte toch veroordeeld kan worden ... ook al doet hij een beroep op zijn zwijgrecht. Laten we hopen dat het recht hier zegeviert en niet de regels die eromheen verzonnen worden.

10 uren geleden
Na enig speurwerk …. Tegenwoordig zo goed geworden in het onderzoeken van DNA, dat de kans dat het DNA van iemand anders gelijk aan 0 is. De 1 op de miljard is alweer achterhaald

10 uren geleden
Je laatste stukje vanaf 'Wat het DNA betreft' is volkomen onduidelijk en laat blijken dat je er geen enkel verstand van hebt.

10 uren geleden
Als u nu eerst uitlegt wát het verschil is tussen "DNA wat je zo kan verliezen en DNA die je niet zomaar achter kan laten"… Alsof een dader bewust zijn nagels knipt bij het slachtoffer, of per ongeluk zijn baard boven het stoffelijk overschot afscheert.

8 uren geleden
Ik wilde het woord vermijden.Je kan het ook lichaamsvocht nomen die alleen maar door een man geproduceerd kan worden. Om hier nu te gaan suggereren dat ik exact weet welk DNA spoor ze op de pyjama van Nicky V. gevonden hebben, zou een aanname zijn. Het is namelijk zover ik weet nooit expliciet in de pers benoemd. Dus ben ik daar uiterst voorzichtig mee. Een vermoeden hebben wil nog niet zeggen dat je het weet. Ik wilde alleen maar aanhaken op de verhalen (die inmiddels weer verwijderd zijn) dan Jos B. de dans wel eens zou kunnen ontspringen omdat een DNA match alleen niet voldoende zou zijn om hem achter de tralies te krijgen. Dus is mijn standpunt : Veroordeling op basis van een 100% DNA match waarvan ook 100% duidelijk is dat de DNA alleen maar van een zedenmisdrijf afkomstig kan zijn, moet altijd strafbaar zijn. Al houdt de "verdachte" zijn kaken stijf op elkaar. @ oeioeioei en @ Richard - Jullie hadden gelijk ,, het stond er ook erg onduidelijk.

11 uren geleden
Nu.nl haalt mijn discussie weg omdat ik de volledige naam van Jos hanteerde. Staat er nu in de kop: waarom we voortaan Jos B. gebruiken..... Eerst Nicky V., nu Jos B.

11 uren geleden
Nicky V. werd door Jos B. gebruikt, nu wordt Jos B. door ? gebruikt!!

11 uren geleden
(Gewijzigd)
Beter zou zijn: waarom we vanaf nu de naam Jos B. hanteren. Is alleen een suggestie voor de redactie.

Redactie
10 uren geleden
Ha Joostc, dank voor de suggestie. We gaan kijken of we het gaan aanpassen!

10 uren geleden
Hi Tom, correcte aanpassing! Dank.

11 uren geleden
Soms mag je het beestje gewoon bij zijn naam noemen vind ik, vooral in dit geval. 1 op 1 match DNA van iemand die een 'verleden' heeft in ontucht zaken--> privacy rechten verspeeld dunkt me.

10 uren geleden
Dat is een vorm van volksgericht. Meneer B. is nu alleen een verdachte en de rechter gaat kijken of het wettig en overtuigend bewezen kan worden of hij de dader is.

11 uren geleden
Geldt deze beperking alleen binnen de NL-grenzen? Ik zie bijv. dat Nu.nl de naam van de van kindermisbruik verdachte kardinaal George P. wel voluit schrijft

11 uren geleden
De hele wereld weet wie Jos B. is en hoe hij eruit ziet. Zijn privacy werd volledig genegeerd (vind ik prima), maar nu gaan we weer (schijn) privacy hanteren, uiterst hypocriet!! Zijn we opeens weer het braafste jongetje/meisje van de klas .....

11 uren geleden
Compleet onzinnig natuurlijk om nu ineens weer een letter te gaan gebruiken terwijl heel nederland weet of binnen seconden kan uitvinden, hoe hij heet.

11 uren geleden
Privacy is simpelweg van minder groot belang dan dat soort minkukels de vrijheid laten behouden.

11 uren geleden
De dader die Nicky V. heeft vermoord mag in alle privacy leven, alle privacy van Nicky en zijn ouders is ver te zoeken.

12 uren geleden
Bedankt voor dit begrijpelijke verhaal maar het ongemakkelijke gevoel is inderdaad niet weg, de overdaad aan naam en foto's die voorbij zijn gekomen en het vaak zonder meer maar aannemen dat hij schuldig is als reactie hierop ergerde mij behoorlijk.
Mocht de man alsnog niet schuldig zijn is zijn leven wel kapot gemaakt.

10 uren geleden
Natuurlijk is hij pas schuldig als de rechter hem heeft veroordeeld. Maar dit heeft Jos aan zichzelf te danken. Waarom zijn verleden. Was hij zomaar toevallig op plaats delict? Niet mee willen werken met DNA onderzoek. Dan juist nu verdwijnen en je vrienden vertellen dat je in de vogezen bent. Nee dit heeft Jos B over zich zelf afgeroepen!Denk ook eens aan de ouders en naasten van Sl.o die jaren elke dag drama hebben!

10 uren geleden
Wat het DNA betreft. De wet moet heel snel aangepast worden en er moet een verschil gemaakt worden tussen DNA wat je zo kan verliezen, en DNA die je niet zomaar achter kan laten maar er een bewuste actie aan vooraf moet gaan om die te verliezen. Dat komt er niet zomaar terecht. Indien het laatste gevonden wordt .. heel zwaar laten meetellen zodat de verdachte toch veroordeeld kan worden ... ook al doet hij een beroep op zijn zwijgrecht. Laten we hopen dat het recht hier zegeviert en niet de regels die eromheen verzonnen worden. Overigens zijn er tegenwoordig zo goed geworden in het onderzoeken van DNA, dat de kans dat het DNA van iemand anders gelijk aan 0 is.

10 uren geleden
het gaat hier niet over dna of schuldvraag of plaats delict, het gaat over privacy en die is hier geschonden, deze man is weggezet als moordenaar en het plebs is al bezig straffen te verzinnen terwijl die man nog niet eens in een verhoorkamer gezeten heeft, er is nog geen rechter of rechtsbijstand geweest maar hij hangt al aan de hoogste boom.. daar gaat het om.

12 uren geleden
Gisteren exact de zelfde omslag in het naamgebruik bij BNR. Daar waren de redenen gelijk.
Hoewel wat kunstmatig geeft het aan dat het niet normaal is en niet de intentie is het normaal te maken in de Nederlandse pers om volledige namen van verdachten te gebruiken.

12 uren geleden
Wat fijn zo'n verantwoording! Kan de redenering goed volgen en begrijpen

12 uren geleden
In dit geval waren de bewijzen wel heel overtuigend (DNA + aanwezigheid delict), dus lijkt me logisch wat nu.nl heeft gedaan

12 uren geleden
Ik denk dat heel Nederland er van uit gaat dat de echte dader nu is opgepakt. En gezien de DNA sporen zou het heel vreemd zijn wanneer justitie er volledig naast blijkt te zitten. Ik weet dat hij momenteel nog slechts een verdachte is en dat je daarom voorzichtig moet zijn. Persoonlijk vind ik dat iemand die dit soort moorden heeft begaan, al zijn rechten heeft verspeeld. Dat geldt dan ook voor zijn privacy rechten. We willen nog wel eens doorslaan met het geven van rechten aan daders. De moordenaar van Pim Fortuyn of die gek van een Breivik uit Noorwegen. Waarom hebben die mensen nog steeds rechten en mogen ze ook nog van alles? Vaak denk ik dat de daders er relatief gemakkelijk af komen. De enigen die echt levenslang hebben zijn de nabestaanden.

11 uren geleden
DNA hoeft niks te zeggen. Als hij bij z'n verhoor z'n mond houdt kon dit nog wel eens een lastige zaak worden.

11 uren geleden
Moorden?
Geef ons een lecture over rechten en voorzichtigheid terwijl je zelf nog vrij ouderwets bent.

11 uren geleden
(Gewijzigd) Wel een beetje simpel gedacht, u heeft hem al veroordeelt zonder dat u alle feiten kent. Er zijn overigens meerdere dna sporen gevonden en het is beslist niet de eerste keer dat het OM, denk even aan de Schiedamse parkmoord, een miskleun van de eeuw maakt. Gedreven door prestatiedrang ontstaat er een tunnelvisie met alle fatale gevolgen van dien.

12 uren geleden
Blijft natuurlijk krom. Iedereen weet inmiddels waar die B. voor staat. Dan heb je natuurlijk ook van der G. rondlopen... Ik zeg niet dat privacy heilig is, maar een maatschappelijke heroriëntatie op de grenzen daarvan is wellicht long overdue?

12 uren geleden
In geval van kindermoord en -verkrachting, waarbij de dader met grote zekerheid is vastgesteld, zou privacy van een dader nooit mee moeten wegen. Een dader is iets anders dan een verdachte.

9 uren geleden
Er is nooit vastgesteld dat Nicky misbruikt is en de doodsoorzaak lijkt ook onduidelijk. Er zijn 2 feiten; 1) Nicky is dood en 2) het DNA van Jos zat op Nicky's kleding. Vooralsnog moet het nog bewezen worden dat Nicky door deze meneer vermoord en/of misbruikt is. ... Of althans dat is wat er gezegd wordt. Nu helpt het natuurlijk niet als je niet meewerkt aan DNA onderzoek maar wel 'toevallig' naar het buitenland vertrekt. Gelukkig zijn wij geen rechter.

9 uren geleden
Echter is hier niets vastgesteld, en is meneer B dus gewoon verdachte.

12 uren geleden
Ik vind het vreemd. Ik denk dat het onnodig verwarring kan veroorzaken bij lezers en het toont weinig ruggengraat. Wees constant in dit soort, maatschappelijke, zaken. Voornaam en achternaam te allen tijden. Natuurlijk blijft hij verdachte in een zaak. Maar worden wel de volledige namen van het slachtoffer geplaatst. De enige reden waarom hun naam niet naar voren komt wanneer je zoekt op achternaam is vanwege een beroemd F1 coureur. Maar dat hebben Vaatstra en Faber bijvoorbeeld niet. Slachtoffers worden niet in "bescherming" genomen, maar een moordenaar wel. Ik blijf het vreemd vinden.

12 uren geleden
Het Dagblad de Limburger gebruikt gewoon de volle naam, en geeft ook een reden- de privacy van de verdachte wordt beschermd zolang dat relevant en noodzakelijk is. Waar iemand al dagenlang met naam en foto in alle media staat is dat niet meer relevant. Dit staat volstrekt haaks op de policy van nu.nl. Wie van de twee heeft gelijk?

11 uren geleden
Dagblad de Limburger is Telegraaf.

13 uren geleden
Het privé van slachtoffers maakt niet uit. Vreemd.

13 uren geleden
Maar waarom gebruiken jullie in stukken over dhr. Willem Holleeder dan wel de volledige naam? Terwijl hij ook nog steeds officieel verdachte is.

> Redactie
> 8 uren geleden
> Bedankt voor je bijdrage Aspeve! Willem Holleeder heeft zelf de publiciteit opgezocht. In zo'n geval is er voor ons geen reden meer om de 'initialenregel' te hanteren.

14 uren geleden
En het puur praktische feit dat de achternaam van deze meneer nu al overal bekend en gebruikt is, speelt dat nog mee in uw overweging? Ik vind u hiermee onnodig roomser dan de paus. B. gaan gebruiken voegt niks meer toe, de privacy is -zoals u zelf zegt- immers reeds geschonden.

> Redactie
>
> Bedankt voor je bijdrage serus_tasto! Dat heeft zeker meegespeeld in onze afweging.
> We realiseren ons dat we de verdachte, door hem te anonimiseren, nu niet ineens zijn privacy teruggeven.
>
> Maar deze zaak gaat de komende tijd het nieuws domineren. Het voelt niet goed als we de privacy van de verdachte blijven schenden.

Het standpunt van de redactie kan ik deels onderschrijven. Ik ben blij dat er in Nederland gelukkig een persvrijheid is. Maar juist zoals u zelf ook al aangeeft woog hier toch een ander belang duidelijk in mee n.l. het belang om de verdachte van een kindermoord na 20 jaar hopelijk opgelost te krijgen. Tegen de redactie zou ik ik alleen willen zeggen, geen schuldgevoelens, maar wees trots op jullie zelf dat jullie ook je bijdrage hebben geleverd aan een zo belangrijke zaak. Ik begrijp het gevoel van ongemak echter een snelle zoekactie op nu.nl laat zien dat nu.nl voorheen hier geen moeite mee had.... Bijvoorbeeld: Joran van der Sloot, Tristan van der Vlis Wat is hierin het verschil?

Redactie

Goede vraag Ronald_van_de_M! Joran van der Sloot trad zelf in de openbaarheid, net als bijvoorbeeld Willem Holleeder. In zo'n geval hanteren we niet langer voornaam en de eerste letter van de achternaam. Tristan van der Vlis is daarentegen een goed voorbeeld waaruit blijkt dat we ons beleid moeten aanscherpen.

Ik sta achter de keuze van de redactie, echter ben ik het persoonlijk niet eens met de beredenering.

Dat de redactie onafhankelijk van justitie keuzen maakt is in mijn ogen de journalistieke taak. Dus ja de redactie had een keuze om de volledige naam of een initiaal te gebruiken. Voor mij part wordt er in plaats van een "naam" "verdachte" gebruikt.

Toch helpt dit vrijwel niets bij de privacy van deze verdachte. Immers wordt bij het publieke opsporingsbevel ook het misdrijf benoemd. Dit betekent onherroepelijk dat ongeacht wat de redactie doet, dat de meeste toch wel weet waar je het over hebt.

Het is uiteindelijk een keuze van wel of niet publiceren van het gehele artikel; en we zijn weer terug bij de journalistieke waarden. Met andere woorden de redactie heeft nooit de privacy via de indirecte weg kunnen beschermen met publicatie.

Wat is in mijn ogen nu van belang? Als de verdachte onschuldig blijkt. Dan moet het net zo duidelijk wordt gemaakt via de media als het afgelopen week.

Beste Redactie,
Graag wil ik even reageren op uw blog, u stelt daarin dat privacy een groot goed is wat ook zonder meer waar is. Wat ik me alleen dan wel af vraag is waarom een verdachte word beschermt in zijn privacy maar er op internet geen enkele vorm van privacy in acht word genomen. Mensen worden overal gevolgd en er worden dossiers aangelegd van bezoekers van de sites. De reden waarom men dit doet weet niemand want dat schijnt een goed bewaard geheim te zijn. Dus waarom word dan een crimineel wel beschermd in zijn privacy en bezoekers van internet pagina's niet, ik vind dat eerlijk gezegd een beetje krom. Omdat je daar zelf toestemming voor geeft.

Zoals j1 al aangeeft, is het in het laatste geval vrijwillig. De gouden regel hier is: als je niet betaald voor het product, ben jij het product :)

Nobel van jullie. Ik weet niet of het veel nut heeft maar het is heelnobel van jullie

Waarom Elsevier de volledige naam vermeldt van Tarik Zahzah

Elsevier kiest ervoor de volledige naam te vermelden van NOS-indringer Tarik Zahzah, en laat ook het balkje achterwege. Journalisten zijn er om te melden wat ze weten en zien.

Tarik Zahzah of Tarik Z.? Iedere journalist en elk medium mag natuurlijk zelf uitmaken hoe de NOS-indringer wordt betiteld. En of hij wordt afgebeeld of niet. En of er een zwart balkje voor zijn ogen wordt geplaatst of niet.

Pluriformiteit van de pers houdt in dat je hierover geen gelijkgeschakeld standpunt hoeft te hebben, hoewel de Raad voor de Journalistiek daar anders over denkt. Die vindt in de meeste gevallen dat verdachten en daders met initialen moeten worden aangeduid en niet herkenbaar mogen worden afgebeeld.

Elsevier kiest er voor de volledige naam van de NOS-indringer te vermelden en het zwarte balkje weg te laten. Met een vuurwapen in de hand eiste hij tien minuten zendtijd op de nationale televisie. Dan is het toch vreemd om hem te anonimiseren?

Wie de publiciteit zoekt, krijgt de publiciteit. Dat geldt voor de politicus net zo goed als voor de kaper.

Voor Zahzah geldt hetzelfde als voor Mohammed Bouyeri. Die vermoordde in 2004 filmmaker Theo van Gogh en nagelde met een mes een brief op diens borst die gericht was aan Ayaan Hirsi Ali. Twee daden die moeilijk vallen te rijmen met een streven anoniem door het leven te gaan.

Iets dergelijks kan ook worden gezegd over Volkert van der Graaf, die in 2002 de populaire politicus Pim Fortuyn vermoordde. Hoe kun je met zo'n daad, die de samenleving schokte en de Nederlandse democratie blijvend heeft veranderd, verwachten dat je anoniem mag blijven?

Veelal meten de Nederlandse media met twee maten. Als publieke personen een misdrijf plegen, komen ze gewoon met foto en volledige naam in de krant. Denk aan de voetballer Patrick Kluivert die werd veroordeeld voor 'dood door schuld' omdat hij een verkeersongeval had veroorzaakt waarbij een man was omgekomen.

Als een onbekende een misdrijf pleegt, mag deze bij media rekenen op bescherming van zijn privacy. Dan gelden opeens hoogdravende verklaringen dat iemand na zijn straf zijn leven weer normaal moet kunnen hervatten ('resocialisatie').

Voor publieke personen (politici, ondernemers, artiesten, sporthelden) gelden die normen blijkbaar niet.

De Belgische kwaliteitskrant *De Standaard* hanteert een afwijkende regel. Moordenaars van publieke personen worden door hun daad zelf ook een publiek persoon. En worden door die krant dan ook met hun volledige naam aangeduid. Een heldere richtlijn, die *Elsevier* eveneens hanteerde bij Volkert van der Graaf en Mohammed Bouyeri.

Terecht vragen velen zich af waarom verdachten en daders überhaupt door journalisten met initialen worden aangeduid. Het is niet zo dat media de volledige naam niet zouden weten.

Zeker als een rechtszaak tegen een verdachte wordt aangespannen, is de volledige naam openbaar. In Nederland is openbare rechtspraak immers ingevoerd om de verdachte te beschermen tegen onrecht.

De media zijn er toch voor om de feiten te melden? Niet om feiten en namen van verdachten en daders weg te laten. In bijvoorbeeld de Verenigde Staten hebben de media weinig scrupules wat dit betreft. Behalve de volledige naam wordt vaak ook nog het woonadres gemeld.

Niet alleen bij grote criminelen, maar ook bij winkeldieven. Ook in de kwaliteitskranten die in Nederland door journalisten worden bewonderd en nagedaan.

In de Verenigde Staten vinden journalisten niet alleen dat ze de feiten moeten melden, maar sommige media hopen waarschijnlijk ook dat het vermelden van naam en adres een afschrikwekkende werking heeft.

In Nederland nemen veel media juist het tegenovergestelde standpunt in. Zij geloven dat een dader de mogelijkheid moet krijgen om na zijn straf weer gewoon mee te draaien in de samenleving en daarom betere

anoniem kan blijven. Geen journalistieke afweging, maar een afweging tussen de belangen van de dader en die van de maatschappij.

Wellicht speelt ook de strenge privacywetgeving in Nederland nog een rol bij de keuzes die de media maken. Uiteindelijk kan een rechter zich desgevraagd uitspreken over de vraag wat in een specifiek geval zwaarder moet wegen, de privacy van de verdachte en de veroordeelde crimineel of het recht op vrijheid van meningsuiting van de journalist.

Ongetwijfeld heeft die privacywetgeving een afschrikwekkende uitwerking op journalisten en media.

Wat donderdagavond nog opviel is hoe snel journalisten Tarik Zahzah opeens ‘verdachte’ gingen noemen. Zelfs journalisten die hem met eigen ogen de NOS-portier met een pistool hadden zien bedreigen.

Van ‘indringer’, ‘gewapende man’ en ‘dader’, werd hij, eenmaal door de politie op de grond gedwongen opeens ‘verdachte’. Alsof de rechtszaak al was begonnen.

Je bent verdacht als je nog niet door de rechter bent veroordeeld, en terecht is de juridische taal heel precies. Maar het moet voor de kijker toch een beetje vervreemdend zijn als journalisten die ooggetuigen zijn, opeens vervallen in juridisch jargon.

Alsof ze opeens onzeker zijn van wat ze met eigen ogen hebben mogen aanschouwen. Rechtspraak is in Nederland gelukkig in handen van rechters, journalisten moeten gewoon berichten wat ze weten en zien.

31 jan 2015

Arendo Joustra

Arendo Joustra (1957) is sinds 1 januari 2000 hoofdredacteur van Elsevier Weekblad

Hoofdstuk 4: Slachtoffers en Storytelling

DE GROENE AMSTERDAMMER

Geweldsfeiten, van weten naar beleven

Voor de tweede keer geslachtofferd

Hoe vreselijk was het, voor Anne Faber, Marianne Vaatstra en op het eiland Utøya? We weten het ondertussen precies, dankzij narrative journalism en schrijvers/regisseurs die zich het verhaal toe-eigenen. Maar is het niet te intiem?

Joost de Vries 20 juni 2018 – verschenen in nr. 25

Zeewolde, 12 oktober 2017. Media verzamelen zich bij de bossen bij het Nulderpad om verslag te doen van de zoektocht naar het stoffelijk overschot van de vermiste Anne Faber; © Pim Ras / HH

Afgelopen week was de Noorse regisseur Erik Poppe in *Nieuwsuur* om te vertellen over *Utøya 22. juli,* zijn spraakmakende film over de aanslag op het zomerkamp van de jongerenafdeling van de Noorse

Arbeiderspartij. 69 mensen stierven op het eiland. Poppe had met verschillende ouders gesproken die hun kind waren verloren. Hij zei dat ze verrassend vaak hetzelfde tegen hem zeiden: ‘Laat zien wat er echt is gebeurd.’ Hij moest beloven er geen Hollywood-verhaal van te maken, dat mooie inspirerende universele thema’s verkondigde, maar de rauwe waarheid. ‘Er heeft daar een moordenaar huisgehouden. Maak geen film over hoop en liefde’, zei een moeder tegen hem, ‘want dan kom ik achter je aan.’ Voor Poppe was dat voorbehoud zijn enige excuus om zich dit verhaal toe te eigenen.

Peter Middendorp had een andere reden om zich een waargebeurd verhaal toe te eigenen, dat van Marianne Vaatstra, voor zijn onlangs verschenen roman *Jij bent van mij.* Hij was zich rot geschrokken toen hij in mei 1999 las over Vaatstra, het zestienjarige meisje dat op weg van Kollum naar haar ouders in Zwaagwesteinde van haar fiets was getrokken, om vervolgens verkracht en vermoord te worden. Middendorp had een vriendinnetje in die buurt gehad, vertelde hij aan *de Volkskrant:* ‘Ik kende de weilanden, de dorpen, de straten. En de Ringo, het café waar Marianne de laatste avond van haar leven was geweest. Dat had mijn vriendin kunnen zijn, die daar was vermoord.’ En dus schreef hij een roman over een stille, saaie, ongelukkige boer met een jong gezin die op een dag een zestienjarig meisje van haar fiets trekt.

Is dat reden genoeg? Voor in het boek staat *‘Jij bent van mij* is fictie’, waarop je alleen maar ‘tsja’ kan zeggen. De roman begint en eindigt met het verhaal van Vaatstra, het ontleent zijn gewicht eraan, in interviews vertelde Middendorp haar vader ontmoet te hebben, de dag na de arrestatie van de moordenaar reed hij naar diens huis – afgezet met linten – om het te bekijken. ‘Toen ik naar huis reed, wist ik: hier ga ik een roman over schrijven. Ik voelde dat. Een overweldigende, fysieke ervaring.’

Jij bent van mij is een heel geserreerd geschreven roman, vol heldere poëtische beelden van het boerenbestaan, met het soort laconieke, vlakke vertelstem waar veel critici mee weglopen. Het literaire is het probleem niet. Wat dan wel? Truman Capote vond dat hij voor zijn true crime-klassieker *In Cold Blood* de Pulitzerprijs moest krijgen; de jury vond dat het geen pas gaf waargebeurde moorden tot entertainment te maken, literair of niet. Inmiddels hebben genoeg true crimes de Pulitzer gewonnen en horen we te zeggen dat alles in kunst omgezet mag worden. Maar het kost veel moeite dat beeld van de succesvolle schrijver die wegrijdt van een moordplek, zich vrolijk verheugend over het idee er een roman over te schrijven, niet obsceen te vinden.

Als u niet wilde weten hoe Anne Faber haar laatste tragische momenten meemaakte, hoe ze werd verkracht, hoe bang ze was, hoe Michael P. zijn mes op haar keel zette, hoeveel bloeduitstortingen er op haar lichaam werden aangetroffen, dan had u pech. Het was niet te missen in de media. Omgekeerd: als Anne Faber liever niet had dat u wist hoe haar dood precies was verlopen, dan had zij pech. De doden is een hoop gegund, maar privacy niet.

Het is zo’n cliché om te zeggen dat ‘heel Nederland meeleefde’ toen Faber, 25 jaar oud, eind september vorig jaar spoorloos verdween, maar toch. Haar vermissing verspreidde zich organisch door het land; nog voordat ze het nieuws haalde, stond haar vermissing al op vele duizenden Facebook-timelines. Eerst waren het lokale kranten die de vermissing meldden, daarna pikten de landelijke media het op. Tientallen vrijwilligers meldden zich bij Huist ter Heide om samen met het Rode Kruis en de politie de bossen te doorzoeken, het leger sloot zich er later bij aan.

In kranten verschenen plattegronden van hoe ze gefietst zou hebben, waar haar telefoon het laatst actief was geweest. Op internetfora van nieuwssites benutten meelevenden de detectivekennis die ze door jaren crimi’s kijken hadden opgebouwd: ‘Check haar betaalpas-gebruik!’ en ‘Kijk in haar accounts om via Google location history te zien waar haar mobiel is!’

‘Wim Faber maakt zich geen zorgen. Hun dochter, die op zichzelf woont in Utrecht, duikt wel weer op, denkt hij’

Pas op 11 oktober werd de politie op haar lichaam gewezen, bij Zeewolde, door de kort daarvoor gearresteerde Michael P. ‘Het lichaam van Anne is gevonden’, berichtte de nos, waarmee Faber heel even tot de intieme categorie Bekende Nederlanders werd gepromoveerd die alleen met een voornaam aangeduid worden.

In eerste instantie is zo'n mediavloedgolf gelegitimeerd: hoe meer mensen weten dat iemand vermist is, hoe meer mensen misschien nuttige informatie kunnen aandragen. Maar daarna? In zekere zin is het verhaal met de moord geschreven, de rollen staan vast. Over de nabestaanden moet je zeggen dat ze het zwaarste lot moeten dragen dat je je kunt voorstellen. Over Michael P. kun je weinig meer zeggen dan dat hij een zwaar geestesziek persoon is, zo eentje die je hoopt nooit tegen te komen. Over Anne Faber dat zij hem op die dag eind september wél tegenkwam, en daarmee de ongelukkigste vrouw van Nederland werd.

But that won't do. De nieuwsgierigheid is te groot, de berichtgeving van de rechtszaak is – cynisch gezegd – de pay-off voor iedereen die zich vorig jaar bezorgd afvroeg wat er met haar was gebeurd. Maar als de rollen en de uitkomst al vaststaan, dan volgt alleen het *hoe:* in welk bos, met welk mes, hoe dit, hoe dat, hoe erg het is, hoe gruwelijk voor de nabestaanden. 'Er volgen nu vreselijke details over de verkrachting. Die ga ik niet delen. #AnneFaber', twitterde de verslaggever van het *AD Utrechts Nieuwsblad* vanuit de rechtbank. Meerdere rechtbankverslaggevers zeiden in een artikel in *Het Parool* dat ze de nare feiten niet mogen verzwijgen, omdat de lezer moet weten hoe de rechtspraak werkt en waarom een bepaald vonnis valt. Maar wel namen ze zich voor prudent met de feiten om te gaan, niet te veel te twitteren, zodat de berichtgeving niet op sensatiezucht zou lijken.

Marcus was op Utøya op 22 juli 2011 © Carla Kogelman / De Beeldunie

Maar het is heel moeilijk die sensatie uit de weg te gaan als het op misdaad aankomt. Misdaad is een natuurlijk narratief. Het leent zich ervoor om zich lekker te laten navertellen. Het speelt zich af in de verborgenheid, waardoor er onherroepelijk wordt toegeleefd naar het moment dat de misdaad bekend wordt, het slachtoffer gevonden, de dader zich openbaart, de telefoon rinkelt bij de nabestaanden. De journalistiek heeft die topos van de plottwist overgenomen; overal worden cursussen *narrative journalism* aangeboden, waarin wordt geleerd hoe je van een artikel een verhaal maakt.

Dus als je een interview ziet met de weduwe van een omgekomen oorlogsfotograaf, dan weet je meteen: het verhaal begint er vast mee dat ze hét telefoontje krijgt – en inderdaad. Het *Volkskrant*-interview met vader Wim Faber begint met een telefoontje van zijn ex-vrouw: '"Is Anne bij jou?" vraagt ze. Nee, Anne is niet bij hem. Maar hij maakt zich geen zorgen. Hun dochter, die op zichzelf woont in Utrecht, duikt wel weer op, denkt hij.'

Zo'n 'Maar hij maakt zich geen zorgen' is een stijlmiddel, een manoeuvre voor de lezer, want die weet: hij moet zich wel zorgen maken. En zelfs als je stijlmiddelen uit de weg probeert te gaan blijft de sensatie, de spanning. Het officiële *The 9/11 Commission Report,* om even een overtreffend voorbeeld te geven, werd genomineerd voor een National Book Award en geprezen om zijn pageturner-achtige kwaliteit. We hebben niets bijzonders gedaan, zei een van de samenstellers van het rapport, de Republikein Thomas Kean, behalve het verhaal na te vertellen en af en toe een witregel in te voegen.

Afgelopen week zat de sensatie niet in de gruwelijke details (die alle prudentie ten spijt toch volop naar buiten kwamen), of in de spanningsopbouw. De berichtgeving richtte zich meer op hoe gruwelijk het geweest moet zijn voor het slachtoffer, voor haar ouders, haar geliefden. De basistoon zocht steeds de emotie, bijvoorbeeld in *de Volkskrant:* 'De politieagent die in de rechtszaal naast de deur zit waar Michael P. later uit zal komen, wrijft door haar ogen. Ze zijn rood. Dat waren ze tien minuten geleden nog niet. Vanaf haar stoel kijkt ze naar Elze van Heeswijk, de moeder van Anne Faber, die op een meter of vier van haar met trillende stem het woord voert.'

Het continu inzoomen op hoe vreselijk het moet zijn geweest trok je als mediaconsument het verhaal in, het dwong je je erin te verplaatsen, veranderde de informatie van iets wat je kunt *weten* in iets wat je moet *beleven.*

Door ons het lijden voor te stellen kunnen we onze angst voor geweld bezweren, afreageren

Het zal niet zo zijn dat dit een bewuste strategie van een journalist is; het is alleen het resultaat van de veelheid van de verslaggeving, het gevoel dat je als mediaconsument omsingeld bent door een verhaal.

Uiteindelijk kom je weer bij het privacyvraagstuk. Je hoort vaak dat vrouwen geen aangifte doen bij verkrachting omdat ze de getuigenis voor een neutraal registrerende, doorvragende agent te heftig vinden, te intiem. De vraag of Anne Faber – of Marianne Vaatstra – zou willen dat we alle details te horen krijgen over haar verkrachting en dood is niet te beantwoorden. Hebben we recht om te weten? Is het niet te intiem? Is hun dood niet van hen en van niemand anders?

Als je gaat zoeken blijkt dat er eindeloos veel studies zijn geschreven over waarom we geweld zo fascinerend vinden, waarom we er zo graag naar kijken of over lezen. In zijn veelbesproken *The Better Angels of Our Nature* (2011) suggereert psycholoog Steven Pinker dat geweld door de eeuwen heen zo enorm is afgenomen dat het ook meer indruk maakt als we er eens mee geconfronteerd worden. Het blijft langer bij ons hangen. Pinker ziet dit als een goede ontwikkeling: de drempel tot geweld wordt zo steeds hoger. In zijn bestseller *The Examined Life* (2013) geeft de Britse psychoanalyticus Stephen Grosz twee redenen waarom we zo aangetrokken worden tot gewelddadige fantasieën: omdat door ons het lijden voor te stellen we onze angst voor geweld bezweren, afreageren.

Vrij vertaald: door ons voor te stellen hoe de telefoon rinkelt bij iemand anders bezweren we onze angst dat wij dat telefoontje ooit zelf krijgen. De tweede reden die Grosz geeft is dat ieder mens existentieel bang is voor onverschilligheid, voor ongezien te zijn, en een slachtoffer is nooit ongezien.

Erik Poppe heeft met zijn *Utøya 22. juli* de slachtoffers zichtbaar willen maken, zegt hij in elk interview. *De Volkskrant* vond het een film die zijn bestaansrecht dubbel en dwars verdiende: 'Wie, afgestompt door verhalen over schietpartijen en terroristische aanslagen, vooral getallen op papier is gaan zien, kan met deze hel van een film het vastgeroeste gemoed los schudden.' De recensent van dienst in *NRC* gaf de film één bal, en vond het onkies dat 'de vermoorde kinderen voor een tweede keer geslachtofferd worden'.

Hoe dan ook, wanneer je bij de bioscoop je kaartje laat zien en de jongen van de bioscoop je 'veel plezier' wenst, heeft hij waarschijnlijk niet goed gekeken naar welke film je gaat.

Dat de film uniek is wordt al snel duidelijk. Er is geen filmmuziek, geen montage. De aanval duurde 72 minuten en die minuten zijn in de film in één lang onafgebroken *tracking shot* opgenomen; de camera beweegt mee met de assertieve Kaja (adembenemend gespeeld door een negentienjarige Andrea Berntzen), die van hot naar her rent. De camera doet meer dan registreren alleen, hij beweegt autonoom mee, alsof hij zelf een personage is, valt om, zoekt dekking, spiekt tussen de bosjes door of de kust veilig is. Dat is die kust nooit, telkens lijken de harde geweerschoten van andere plekken te komen. Wanneer Kaja een tijdje bij een

neergeschoten meisje ligt komen er steeds van verschillende kanten jongeren rennen, op de vlucht met geen idee waar naartoe. Wij, de kijkers weten dat het de actie van een *lone wolf* was, de tieners hebben geen idee.

Ook als je heel wat mensen in speelfilms hebt zien sterven is die lange scène met het gewonde meisje uitzonderlijk hartverscheurend.

Wat niet wegneemt dat Poppe's opmerking dat hij geen sentiment zou opzoeken een gotspe is. De film is doorspekt met filmtaal. De film begint ermee dat Kaja met haar moeder belt en zegt dat ze op het eiland op de veiligste plek van het land zitten (je moest eens weten, denk je in de bioscoopzaal). Haar puberende zusje zegt even later als Kaja zegt dat ze haar troep moet opruimen bokkend dat ze nooit naar dit zomerkamp had moeten komen (inderdaad!, denk je). Zoals *Schindler's List* het meisje met het rode jasje had, zo heeft *Utøya* het jongetje met de gele regenjas. Enkele personages van wie we hopen dat ze het overleven sterven, enkele van wie we verwachten dat ze zullen sterven overleven.

Het is een film waarmee je, als je hem 's avonds ziet, 's ochtends opstaat. Maar alle intensiteit komt vooral door de uitvoering, het hoe van de film. Het waarom blijft onbeantwoord. Wat is het doel van deze film? In talloze interviews zei Poppe dat het hem om de slachtoffers ging – die waren door alle aandacht voor de dader uit beeld verdwenen. 'De herinneringen aan de gebeurtenissen op het eiland zijn in Noorwegen aan het vervagen. Dat was de belangrijkste reden om de film te maken.'

Toch is dat niet het gevoel dat na afloop overheerst. Je voelt je alsof je 72 minuten met Kaja hebt mee gerend, een personage waarvan de aftiteling meteen meldt dat ze fictief is. Poppe heeft niet laten zien wat er echt gebeurd is, maar een mogelijkheid van wat er gebeurd is. Je hebt niets over de personages geleerd, behalve hun angst. Je hebt gezien hoe naar iets is waarvan je al wist dat het heel erg naar is. Ook Poppe heeft van iets wat je kunt weten iets gemaakt wat je moet beleven.

Joost de Vries (1983) maakt sinds 2007 deel uit van de redactie van *De Groene Amsterdammer*.

uit nr. 25 – 20 juni 2018

Opinie Het is misschien wat vroeg om hem nu weer 'Jos B.' te noemen, maar je moet wel ergens beginnen om weer terug te kunnen keren bij je oude principe - als je je daarin tenminste nog wilt onderscheiden.

Gevraagd en ongevraagd hebben veel hoofdredacties de afgelopen dagen uitgelegd waarom zij de verdachte van de moord op Nicky Verstappen wel of niet bij naam en toenaam noemen. Zij hechten waarde aan publieke verantwoording. Dat begint gelukkig vanzelfsprekender te worden.

Er valt nog iets op: Justitie heeft de regie. Als het meent dat de privacy van verdachte niet opweegt tegen het belang hem op te sporen, sluiten de meeste redacties zich daar vrij vlotjes bij aan. Het klassieke argument dat media geen verlengstuk van justitie en politie moeten willen zijn, legt minder gewicht in de schaal. Het valt in zo'n gruwelijke zaak, ook moeilijk te verdedigen.

De persconferentie van Justitie was woensdag trouwens live op televisie, dus er viel, in de woorden van NOS-hoofdredacteur Marcel Gelauff, 'niet zoveel privacy meer te beschermen'.

De Volkskrant en Trouw meldden de volgende dag in kaders bij hun berichten dat zij een uitzondering op hun principe hadden gemaakt. Bij mijn weten koos alleen de redactie van NRC voor 'Jos B'. Uit de toelichting van de hoofdredactie blijkt dat dat geen uitgemaakte zaak was: 'Om eerlijk te zijn: het ging wat heen en weer.' Ook de eigen code van NRC is wat ambivalent: er is weliswaar een principe, maar er worden zowel argumenten vóór als tegen genoemd en er zijn veel uitzonderingen, waarover je ook weer van mening kunt verschillen. De redactie wil nu verder 'nadenken over wat we met die namen-noemen-regel moeten'.

Sinds zijn aanhouding op zondag, is hij voor Justitie weer een verdachte met recht op bescherming van zijn privacy. Ook daarin zijn de meeste media meegegaan. RTV Noord kondigde zelfs aan dat het oude berichten zou kuisen om de privacy met terugwerkende kracht te herstellen, tot groot ongenoegen van degenen die op sociale media verkondigen dat deze verdachte elk recht heeft verspeeld.

De populairste krantentitels noemen hem nog bij zijn volledige naam. Paul Jansen van De Telegraaf zei in NRC: ‘Mij ontgaat de logica totaal. Eerst noem je een week lang zijn naam, en dan wil je zijn privacy beschermen? Zinloos.’ Hans Nijenhuis van het AD: ‘We gaan dus niet nu krampachtig terug naar B. Iedereen weet wie (...) is en waarvan hij wordt verdacht.’

Logisch is het misschien niet en krampachtig blijft het. Maar je kunt je ook afvragen of het een sterk argument is dat iedereen nu eenmaal weet wie de verdachte is. Zoals de ombudsman van Trouw schreef is het vasthouden aan principes, juist tegen de stroom in, een manier voor de professionele journalistiek om zich te onderscheiden.

Opvattingen veranderen en zaken verschillen, maar de beoordeling van vier klachten door de Raad voor de Journalistiek biedt wellicht enig houvast: X was na het uitzitten van zijn straf wegens verkrachting geplaatst in een tbs-kliniek. Op 7 juni 2005 ging hij er tijdens een proefverlof vandoor. Omdat Justitie hem extreem gevaarlijk achtte, gaf de minister toestemming om naam en foto van de voortvluchtige vrij te geven. Na een week werd hij opgepakt. Toen bleek dat hij na zijn ontsnapping een bejaarde Amsterdammer had omgebracht. De zaak leidde tot veel ophef. De minister moest zich uitgebreid verantwoorden voor het verlofbeleid.

De verdachte diende later klachten in bij de Raad tegen vier verschillende media. Zijn advocaat betoogde ook dat als het opsporingsbelang eenmaal is weggevallen, media weer gehouden zijn aan de gebruikelijke terughoudendheid ten aanzien van verdachten en veroordeelden.

Voor de Raad was dat toen niet vanzelfsprekend. Justitie had de naam vrij gegeven, de zaak was schokkend en raakte een algemeen belang dat zwaarder woog dan het belang van privacy. Zo kort na de aanhouding kon de naam ook nog een wezenlijk bestanddeel van serieuze berichtgeving over de zaak zijn.
De Raad wees op die grond twee klachten van X af. In twee andere zaken oordeelde de Raad dat vermelding van zijn naam wel onzorgvuldig was, omdat hij er met de haren was bijgesleept (in een bericht ging het om de onthulling van een kunstwerk bij een andere tbs-kliniek).

Het gaat dus niet alleen om de naam, maar ook om de aard van de berichtgeving.
Het is vreemd om het nu, na een week vol emoties, opeens over ‘Jos B.’ te hebben. Dat had ook later gekund, maar je moet wel ergens beginnen om terug te keren naar je oude uitgangspunt. Je kunt de geschonden privacy niet meer herstellen, maar je kunt wel een duidelijk onderscheid maken tussen het belang van de opsporing van de verdachte van zo’n gruwelijke moord en van het recht dat vervolgens zijn zorgvuldige loop moet hebben.

Frits van Exter is voorzitter van de Raad voor de Journalistiek. Hij heeft geen stem in de beoordeling van klachten en verwoordt hier zijn persoonlijke mening.

Ruben, Julian en de druk van de ‘informatiehonger’

Frits van Exter — Geplaatst op vrijdag 26 januari 2018

Opinie Al tijden zijn politici, bestuurders en journalisten op zoek naar de gewone Nederlander en inmiddels menen velen die te hebben gevonden op sociale media. Om te weten wat er ‘leeft’ zou het volstaan om de thermometer in Facebook c.s. te steken. Hoeveel daar ook op valt af te dingen, belangrijker is misschien de vraag wat je met die ‘wetenschap’ doet. Is trending topics leidend in je doen en laten?

Uit de laatste aflevering van het tv-programma Medialogica (Human) blijkt hoezeer de druk via sociale media werkt. In mijn eigen filterbubbel had ik dinsdag na de uitzending al gelezen dat het ‘verplichte kost voor journalisten’ is. Maar wat mij betreft zou de kijkerskring voor ‘Heel Holland zoekt’ nog veel groter mogen zijn.

Een moeder blikt terug op de publiciteit over de vermissing van haar twee zonen in mei 2013. Ruben en Julian werden na twee weken gevonden. Ze zijn vermoord door hun vader die zelf een einde aan zijn leven had gemaakt. De moeder had op Facebook een oproep geplaatst om uit te kijken naar haar zonen. Het verspreidde zich zoals dat alleen mogelijk is op sociale media. Burgers organiseerden zoekacties: een vrouw heeft haar dochter meegenomen, een man is verrukt over de saamhorigheid en een ander blijkt teleurgesteld dat de zoekers later niet welkom zijn op de begrafenis, waar zij het zo graag had willen ‘afsluiten’.

Wat opvalt in de berichtgeving is dat het medeleven met de moeder soms zwaarder lijkt te wegen dan het leven van die moeder. Een verslaggever spreekt over de ‘informatiehonger’ waaraan hij en vele collega’s gehoor hebben willen geven. Autoriteiten laten zich volgens bronnen zo onder druk zetten dat zij voor de bühne nachtelijke, en dus zinloze, zoekacties ondernemen. En medewerkers van politie en zorginstellingen voelen zich door de publieke belangstelling geroepen om vertrouwelijke informatie over het gezin te openbaren, buiten medeweten van de enige nabestaande. Elementaire regels van fatsoen, al dan niet vervat in beroepscodes, blijken weinig waard als professionals geen weerstand bieden tegen verdrietige emoji’s.

Wat ook opvalt is dat niemand met enig gezag tijdig aan de bel trekt. Iedereen heeft natuurlijk zijn eigen verantwoordelijkheid, maar ik denk dat mensen gevoelig zijn voor argumenten om zorgvuldig te zijn in belang van het onderzoek en de verwanten. Als ze er zelf in de hitte van het nieuws niet opkomen, moet je ze er op wijzen. Helaas ontbrak die stem van rede ook in de recentere zaak van Anne Faber.

En wat tenslotte opvalt is dat journalisten – de hoofdredacteuren van NOS Nieuws, RTV-Utrecht en een verslaggever van het AD - wél bereid zijn om voor de camera te reflecteren op hun afwegingen, maar dat woordvoerders van politie en defensie niet thuis geven. Het belooft weinig goeds nu zij zelf steeds meer het medium willen zijn. Wat zijn eigenlijk de mores van al die vloggende agenten en van dat enorme leger van communicatieadviseurs, die alle dagen de sociale media volpompen met hun ‘nieuws’?

Tips:

- Bij een vermissing kan privacy tijdelijk ondergeschikt zijn aan het opsporingsbelang. Het is goed te beseffen dat het stillen van de ‘informatiehonger’ een heel ander doel dient.
- Zodra een vermiste is gevonden, vervalt de grond voor schending van de privacy. Denk daarbij ook aan het hergebruik van (opsporings)foto’s.
- Reflectie tijdens is nog beter dan achteraf.
- Over slachtoffers en privacy lees je meer in de leidraad van de Raad voor de Journalistiek.
- Algemene fatsoensregels blijken trouwens ook een prima leidraad.
- Voor wie denkt dat sociale media de publieke opinie bevatten, lees het SCP-onderzoek naar de staat van het land.
- Kijk terug naar ‘Heel Holland zoekt’

Leidraad voor de Journalistiek

De Raad voor de Journalistiek heeft een Leidraad vastgesteld, waarin wordt beschreven wanneer sprake is van zorgvuldige journalistiek en wanneer niet.

Mag een journalist iemands privacy schenden? Wanneer dient een journalist wederhoor toe te passen? Kan een geïnterviewde erop staan dat de tekst die hij of zij vóór publicatie ter inzage heeft gekregen, wordt gewijzigd? Moet een journalist die een gesprek opneemt om er delen van te kunnen uitzenden, dit altijd van tevoren laten weten? Mag een columnist of een cartoonist iemand beledigen? Aan welke voorwaarden moet een embargo voldoen?

Het beoordelen van klachten is de voornaamste taak van de Raad. De Raad baseert zich in zijn werk op de Leidraad, die aan iedereen – zowel binnen het vakgebied als aan het publiek – duidelijk maakt wat van journalisten en goede journalistiek mag worden verwacht.

De Leidraad gaat uit van een paar belangrijke principes: goede journalistiek is *waarheidsgetrouw en nauwgezet, onpartijdig en fair, controleerbaar en integer.* Zij laat zich toetsen en gaat op open wijze om met opmerkingen, reacties en klachten.

Zelfregulering is belangrijk, zeker voor journalisten en ‘de’ journalistiek. Media spelen een belangrijke rol in de samenleving, op veel manieren en op een groot aantal platforms. Zij controleren gezag en organisaties, instituties en bedrijven. Ze spelen een belangrijke rol in het democratische proces. Goede journalistiek kan alleen in volle vrijheid en onafhankelijkheid worden verricht. Daar hoort verantwoording en transparantie bij. Zelfregulering is de beste manier om hier vorm en inhoud aan te geven. De Raad voor de Journalistiek is uitdrukking en instrument van die zelfregulering.

In 2007 heeft de Raad zijn eerste Leidraad gepresenteerd, die in de jaren daarna op enkele punten is gewijzigd. Net als de journalistiek heeft de Leidraad onderhoud nodig. Daarom heeft de Raad zijn Leidraad in 2015 herschreven en aangepast, met het oog op de huidige digitale tijd. Daarbij volgt de Leidraad de herkenbare journalistieke weg: van idee, via research en registratie, tot publicatie, transparantie en reactie. In juni 2018 is in punt A. van de Leidraad een passage toegevoegd waarin tot uitdrukking is gebracht dat kwetsbare groepen extra bescherming verdienen.